

ANU
PATRAKKA
KIUSAAJA

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Tämän teoksen kirjoittamiseen on saatu tukea
Taiteen Edistämiskeskukselta ja Otavan Kirjasäätiöltä.

Copyright © Anu Patrakka 2024 ja Kustannusosakeyhtiö Otava

ISBN 978-951-1-48020-4

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2024

1.

Täysikuu valaisi polun, joka kulki metsän ja tummalla mullalla olevan pellon välissä. Puiden siimeksessä oli hiljaista ja pysähtynyttä, pienikään tuulenvire ei liikuttanut lehtiä, linnut uinuivat oksien suojissa ja hyönteiset kaarnan koloissa.

Rubenin silmät olivat tottuneet vähään valoon, silti hän kompasteli kuoppiin ja kivenmurikoihin. Kevään rankkasateet ja sunnuntaisin kaahaavat maastopyöräilijät olivat tehneet ekopolusta epätasaisen.

Ruben kohensi viitan lievettä olallaan, hän jatkoi eteenpäin taakseen katsomatta vaikka kuuli kirosanoja jonkun kompuroidessa. Hän oli ryhmän johtaja, muut seuraisivat häntä jopa hyiseen valtamereen. Ajatus sai hänet hyvillään.

Öisen metsän uumenista alkoi kantautua ääntä, puron loriina. Se kuulosti viattomalta, se toi mieleen lämpimät kesäpäivät, perhoset ja lempeän tuulen, sen kun Ruben pikkupoikana osui ensimmäisen kerran tähän paikkaan ja ajatteli sen olevan osa lumottua maailmaa.

Ruben suunnisti ääntä kohden. He olivat melkein perillä.

Metsän keskellä oli aukea, sen laidalla kivirakenteinen myllyrakennus, autio niin kauan kuin Ruben saattoi muistaa. Ovi oli teljetty kiinni, kalterein suojattu ikkuna tuijotti pimeänä, vihamielisenä. Solina kuului nyt voimakkaampana, aggressiivisempänä. Saateet olivat lihottaneet virtaa ja vesi ryöppysi kivipaasista koottua

kanavaa pitkin myllyrakennuksen seinässä olevasta aukosta sisään ja toiselta puolelta ulos.

Ruben kääntyi ja heilautti kättään merkiksi siitä, että muiden piti asettua hänen eteensä puolikaareen.

Myös hänen perässään tulleella Vicentellä oli yllään musta puku ja viitta, asu, josta yliopisto-opiskelijat tunnisti. Kaksi valkoiseen mekkoon pukeutunutta tyttöä seisoivat Vicenten molemmin puolin, he hytisivät vilusta. Rubenin suupieli kääntyi hymyyn. Kuukaan ei saanut päästä helpolla.

Loitommalle jäänyt Lucas tuijotti maata ja vaihtoi painoaan jalalta toiselle. Lucaksesta tuli Rubenin mieleen rukoilijasirkka: kädet ja sääret olivat luonnottoman pitkät, laiha kaulan päässä keikkui pieni pää. Kuin E.T., kummajainen normaalien ihmisten joukossa. Ruben ei ollut pitänyt koulukaveristaan koskaan, nyt vielä vähemmän kun he kävivät samaa yliopistoa. Kaunan juuret ulottuivat vuosien taakse, ja oli mahdotonta päästää irti siitä mihin oli tottunut, minkä kanssa oli kasvanut. Ruben ei voinut eikä halunnut muuttua. Se olisi ollut sama kuin olisi myöntänyt olleensa väärässä.

Vicente syytti sätkän ja laittoi sen kiertämään. Ruben otti pitkän imun ja horjahti, hänellä oli jo pohjia. Hän tarjosi sätkää valkoisessa mekossaan hytisevälle Carlotalle, joka puisti päätään. Ruben puristi huulensa yhteen.

Ota, Ruben sanoi. – Muuten saat lähteä heti.

Carlota imaisi epävarman henkosen, ennen kuin laittoi sätkän eteenpäin Sandralle, joka veti siitä tottunein ottein.

Lucakselle ei tarjottu.

Ruben heitti repun selästään, otti siitä kaksi kynttilää ja ojensi ne tytöille. Kynttilöitä syyttäessään hän katsoi kumpaakin tyttöä tiukasti silmiin, hänen oli oltava varma siitä, että heihin saattoi luottaa. He eivät tienneet mitä oli tulossa, Vicentellekin Ruben oli sanonut

vain että he tulisivat myllylle, ei muuta. Ruben halusi pitää ohjat itsellään, hän halusi mennä myös tilanteen mukaan. Improvisoida.

Hän kaivoi repusta pullon, kiersi korkin auki ja nuuhkaisi. Pelkkä haju oli yököttävä.

Vicente liikahti kärsimättömän oloisena, kuin olisi halunnut jo lähteä metsästä. Ruben ei pitänyt kiirehtimisestä. Kun he olivat tänne asti vaivautuneet, rituaali hoidettaisiin kunnolla.

Ruben astui Lucaksen eteen.

- Muista, ettet saa koskaan ikinä milloinkaan puhua tämän yön tapahtumista kellekään, Ruben sanoi. - Ymmärrätkö?

- Kyllä herra.

- Sinun on ansaittava kunnioituksemme ja osoitettava olevasi lojaali kaikissa mahdollisissa tilanteissa. Sinun on tehtävä kaikki mitä käsketään. Jos vähänkin epäröit, suoritus hylätään. Onko tämä selvä?

- *Sim, senhor.*

Sätkä oli palautunut Rubenin käsiin. Hän imaisi siitä pitkän henkosen, puhalsi savun Lucaksen silmille ja ojensi tälle pullon.

- Juo tämä. Kokonaan.

Lucas tarttui pulloon ja nosti sen huulilleen. Rubenia hymyilytti. Tuosta ei edes kaikkien nuoleskelijoiden kuningas selviytyisi. Sekoitusta tehdessään Ruben oli miettinyt millaisella yhdistelmällä saisi pään lisäksi mahan sekaisin.

Tytöt alkoivat hyräillä monotonista säveltä ja huojuivat samalla edestakaisin kuin olisivat olleet aaltojen liikuttamaa merilevää.

Lucas otti pullosta hörpyn ja alkoi kakoa.

- *Bebe, bebe, bebe,* Ruben ja hänen vierellään seisova Vicente alkoivat hokea. - Juo, juo, juo.

Lucas otti toisen hörpyn ja puristi suun tiukasti kiinni. Perkeleen ketale, Ruben ajatteli. Hänen olisi sittenkin pitänyt laittaa sekoitukseen enemmän tulista *malaguetaa*.

- Vauhtia!

Rubenin mieleen pulpahti piinaava muisto kouluvuosilta, mutta hän painoi sen upoksiin. Nyt Ruben oli Lucaksen niskan päällä, Lucas ei voinut kuin madella.

- Käy polvillesi, Ruben komensi Lucasta. – Polvistu edessäni, kurja! Suutele kenkiäni! Nuole ne puhtaiksi!

Lucas teki niin. Ruben nauroi ääneen. Lucas oli pelkkä rotta, tyhmä älykääpiö, jota oli lapsellisen helppo pompottaa. Fiksu muka! Opettajat kehuivat Lucasta täysien pisteiden oppilaaksi, mutta siinä tämä nyt lipoi kieli pitkänä Rubenin tennareita, olisi varmasti tunkenut sen perseeseenkin jos olisi käsketty.

- Ylös!

Lucas kampeutui jaloilleen ja horjahti.

- Riisu vaatteesi.

Tytöt lakkasivat hyräilemästä. Ruben heilautti kättään ja heitti tyttöihin äkäisen katseen. Laulu jatkui.

- Vaatteet pois.

- Mitä? Lucas protestoi.

- Riisuudu! Ruben käski ja läväytti Lucasia kasvoille.

Lucas siveli hetken poskeaan, veti sitten paidan yltään ja tippautti sen maahan. Hän potkaisi tennarit jaloistaan ja avasi farkkujen sepaluksen, ujutti housut jalastaan. Hän huojui maidonvalkoisena kuunvalossa, katsoi suoraan eteenpäin, ohi Rubenin. Kuvitteliko Ruben, vai kiilsivätkö Lucaksen silmät? Joko se pentele vihdoinkin murtuisi?

- Myös kalsarit.

Tyttöjen äänet alkoivat väristä. Ruben tiesi menevänsä pidemmälle kuin koskaan ennen, ja vallantunne oli pakahduttaa hänet. Tätä nöyryytystä ei edes Lucas kestäisi.

Kovasti huokuva Lucas laski alushousut nilkkoihin, ja reittä pitkin lepäävä kalu heilahti. Kun Ruben näki sen, hän tunsu hillitöntä

kateutta. Se hipoi vihaa ja piiskasi hänet vielä pidemmälle.

- Puroon siitä, hän huusi. - Sinut on kastettava uudelleen, vain siten vapaudut likaisista ajatuksistasi ja teoistasi. Ei tuollaista törkyä oppilaskuntaan huolitaa!

Kanavan partaalta oli kiviportaat veteen. Lucas lähti laskeutumaan ja päästi säällittävän inahduksen. Ruben saattoi kuvitella, miten jäätävän kylmää vesi oli talven jäljiltä.

Kun Lucas oli vyötäisiään myöten purossa hän kääntyi voimakkaasti täristen.

- Kastele itsesi kokonaan! Ruben määräsi.

Lucas veti syvään henkeä ja piti nenästään kiinni, kyykistyi ja painui veden alle.

Ruben noukki Lucaksen vaatteet maasta ja sulloi ne reppuun.

- Mennään, Ruben sanoi muille.

- Mutta... Carlota vaikeroi.

- Hiljaa! Vai haluatko tehdä saman kuin tuo onneton surkimus?

Ruben lähti myllyltä puolijuoksua, hän kuuli takanaan Vicenten raskaan hengityksen ja tyttöjen voihkaisut.

- Pitäisikö kuitenkin jättää vaatteet tähän? Vicente ehdotti, kun he pääsivät tien laitaan jätetylle autolle.

- Olkoon menneeksi, Ruben tokaisi ja viskoi Lucaksen vaatteet pientareelle.

Ruben ajoi kohti kylää. Autossa oli hiljaista, edes tytöt eivät supisseet keskenään kuten yleensä. Vicente tuijotti sivuikkunasta ulos, taakse jäävien katulyhtyjen vilkkuvassa valossa Ruben erotti nyrkkiin puristetut kädet, ne lepäsivät sylissä. Älkää minua syyttäkö, Rubenin teki mieli sanoa. Keltanokkien nöyryyttäminen ei ollut hänen keksintönsä, se kuului perinteisiin.

Silti Rubenin mielessä häivähti se mahdollisuus, että hän oli tällä kertaa mennyt liian pitkälle.

2.

Aurinko hipoi talojen kattoja, mutta porotti yhä kuumana. Nelson Monteiro pyyhkäisi hikeä otsaltaan ja jatkoi kyykkimistä kasvimaan kimpussa. Hänen olisi hankittava lierihattu, ostoslistalle oli syytä lisätä myös puutarhahansikkaat, ei poliisin töihin voinut mennä kynnenaluset mustina. Vähemmästäkin alaiset keksivät nasevia kommentteja, ainakin heidän omasta mielestään.

Américo-isä oli, vanhemman oikeudella, heti lauantaiaamusta pistänyt Nelsonin kitkemään rikkaruohoja. Vanhus itse oli lorottanut letkusta vettä päivä päivältä tuuheammiksi käyville paprikapensaille sekä papuköynnöksille ja tomaateille, jotka oli tuettu ristiin asetettuja keppejä vasten. Kastelu oli aloitettava varhain aamulla, jotta mullan pinta ehtisi kuivahtaa ennen kuin ilta pimenisi ja etana-armeija hyökkäisi. Nilviäisiä oli yritetty hillitä olutansoilla ja syöttämällä niille kaurahiutaleita, silti etanoita mateli vastaan reikäisten salaatinlehtien seassa. Isäukon ohjeistamana Nelson oli leikannut pohjat viiden litran vesikanistereista ja tehnyt uusien salaatinlehtien suojaksi minikasvihuoneet.

Nelson oli innostunut puutarhanhoidosta vasta sinä keväänä. Se oli yllättäen auttanut rentoutumaan työpäivän jälkeen ja saamaan yöllä unen päästä kiinni. Millään hikisellä kuntosalilla eikä edes uimalla saavuttanut samanlaista täydellisen väsymyksen tilaa kuin uurastamalla raittiissa ulkoilmassa. Nelson olikin jättänyt hankkimatta kausikortin uimahalliin ja aikoi ainakin kesäajan

harrastaa hyötyliikuntaa. Bonuksena oli, että tiesi mitä söi, kun nautti oman puutarhan antimia.

Mullan seassa möyriminen sotkee kädet mutta puhdistaa mielen, Nelson pohti samalla kun nyhti mullasta rikkakasveja. Miten niitä olikin niin monta erilaista, yhden punaiset varret päästivät kovan lemahduksen kun ne taittoi, toisen juurta ei saanut koskaan vedettyä maasta kokonaisena, kolmas sai alkunsa hernettä pienemmistä mukuloista ja kasvatti hillittömän määrän lehtiä. Nelson katseli edessään kukkivia kasveja. Ne olivat keskenään niin erilaisia ja silti kasvoivat sopuisasti vieri vieressä. Kunpa ihmiset olisivat pystyneet samaan.

Häntä riipaisi repiä maasta keltaisia kukkia, jotka joku toinen olisi laittanut maljakkoon.

Emilia ainakin. Nelson hymähti huvittuneena. Hän oli viikkoa aiemmin käynyt suomalaisnaisen kanssa ajelulla maaseudulla, ja Emilia oli hihkunut innosta nähdessään viiniköynnöksiä, eukalyptuksia ja pihojen kukkaloistoa. Lopulta heidän oli täytynyt pysähtyä pikkukylän laitamilla, jotta Emilia sai taittaa mukaansa pari oksaa tien poskessa kasvavasta hortensiasta. Kukat olivat nuupahtaneet jo ennen kuin he pääsivät takaisin Porttoon, mutta illalla Emilia oli lähettänyt viestin, jossa kertoi että kukat olivat vironneet maljakossa.

Monteiro oli tutustunut Emiliaan erään tapauksen yhteydessä, ja he olivat tavanneet muutaman kerran, tutustuneet Porttoon ja hiukan myös toisiinsa. Oli ennen aikaista väittää, että heidän välilleen olisi kehkeytymässä jotain romanttista, pikemminkin he olivat kavereita. Suomeen asiakaspalvelutyötä tekevän naisen sosiaalinen elämä tuntui olevan melko suppeaa. Kerran hän oli maininnutkin, että hänen iässään oli yllättävän vaikea tutustua ihmisiin vieraassa maassa. Ehkä osasyypä on naisen pidättyväisessä luonteessa. Hän ei ollut varsinaisesti ujo, hän ei vain tuntunut päästä-

vän ketään aidosti lähelleen. Monteiro ei voinut olla varma, joutuiko se Emilian hiljattain kokemista kauhun hetkistä.

Housujentaskussa oleva puhelin piippasi viestin merkiksi, ja Nelson katsoi keneltä se oli: Emilialta. Aivan kuin nainen olisi vaistonnut Nelsonin ajatelleen häntä, sillä hän oli lähettänyt kuvan itsestään kahvilassa. Kuvassa vaaleahiuksinen nainen oli nostanut aurinkolasit pääläelle ja hymyili vienosti. Saatetekstissä hän kysyi:

Milloin nähdään taas?

Nelsonin suupieli värähti. Hän ei ollut vielääkään tottunut siihen, että nainen ehdotti treffejä, eikä hän tiennyt miten siihen olisi pitänyt suhtautua. Emilian oma-aloitteisuus kieltämättä imarteli, Nelson arveli olevansa ihan mukiinmenevän näköinen vahvoine hiuksineen ja partoineen. Muutaman kilon olisi voinut karistaa, ja kesän mittaan niin saattaisi tapahtuakin ilman suurempia ponnistuksia.

Nelson teki mielessään nopean laskutoimituksen. Lauantai-ilta oli jo edennyt pitkälle, hän oli hikinen ja autuaallisen väsynyt. Oli parempi sopia treffit seuraavaksi päiväksi. Ensin sunnuntailounas isän kanssa, sen päälle pieni *sesta* sohvalla, ja sitten autolla Emilian seurassa jonnekin, vaikka rannalle. Nelson naputteli viestin ja ehdotti tapaamista neljän aikaan.

Hän hieraisi kuumottavaa niskaansa ja jatkoi kitkemistä. Gaia-koira käväisi lipaisemassa häntä poskeen ja palasi varjopaikkaan appelsiinipuun alle.

Työasiat eivät olleet edes vilahtaneet mielessä koko päivänä. Eipä silti, heillä ei sillä hetkellä ollut selvitetävänä mitään erityistä, vain yksi kuolemaan johtanut perheväkivaltatapaus. Yleensä paikalliset poliisivoimat hoitivat ne, mutta toisinaan Porton henkikirikosyksiköltä pyydettiin virka-apua syystä tai toisesta. Tällä kertaa paikallisen GNR:n päällikkö oli jäävänyt itsensä tutkin-

nasta, koska oli etäistä sukua pääepäillylle. Nelson Monteiro oli-kin viettänyt hyvän osan kuluneesta viikosta kuulustellen ikäis-tään, viisikymmppistä miestä, jonka entinen vaimo oli löydetty maastosta alastomana, peittoon käärittynä ja vesurilla tapettuna.

- Porkkanat vielä, Américo-isä huomautti. - Ne täytyy har-ventaa.

- Miten se tehdään?

Américo näytti mallia. Hän nyhti ylimääräiset haituvaiset tai-met niin, että niiden väliin jäi viitisen senttiä. Nelson epäili, ettei kevät ollut parasta aikaa kylvää porkkanoita, tokkopa ne kasvai-sivat kovinkaan hyvin kesän paahteessa, mutta isä varmasti tiesi parhaiten, ja ainahan kaikkea saattoi kokeilla. Joka päivä Nelson oppi uutta puutarhanhoidosta, miten kasveja oli tarkkailtava kas-vitautien, tuholaisten ja liian voimakkaan auringonpaisteen va-ralta.

Nelsonia harmitti, ettei Nuno tulisi perinteeksi muodostu-neelle sunnuntailounaalle. Poika oli soittanut torstai-iltana ja il-moittanut että menisi opiskelukavereidensa kanssa vuorille Gerê-sin kansallispuistoon, mistä he olivat vuokranneet mökin parik-si päiväksi. He tekisivät siellä tietenkin älyttömiä riittejään, Nel-son tuhahti itsekseen. Hän ei ymmärtänyt, miten selkeä simputus muka kohotti yhteishenkeä ja auttoi ensimmäistä vuottaan opis-kelevia, *caloiroja* sopeutumaan yliopistoelämään. Nelson itse ei ollut aikoinaan osallistunut menoihin, vaikka painostus oli ollut kovaa. Hän näki riitit vain tapana käyttää valtaa, ja sitä käytettiin myös väärin. Aika ajoin julkisuuteen vuosi tietoja nöyryyttävistä ja suorastaan vaarallisista tempuista, jotka olivat johtaneet jopa kuolemaan. Oli vaikea käsittää, miksi tuoreet opiskelijat alistui-vat moiseen.

Oli tietenkin tuskallista, jollei tuntenut itseään hyväksytyk-si omassa yhteisössään. Sen oli Nelsonkin kokenut aloittaessaan

henkirikosityksikön johdossa Portossa muutama viikko aiemmin. Tilanne oli niistä ajoista kohentunut, mutta vieläkään Nelson ei täysin tuntenut kuuluvansa joukkoon.

Toivottavasti Nunon viikonloppu sujuu turvallisesti, Nelson toivoi ja nyhti taimia mietteissään.

- Tarkkana nyt, *filho!* Américo huudahti. – Sinä nypit aivan kaikki!

Nelson tuijotti polviensa juuressa leviävää multapenkkiä. Isä oli oikeassa. Ajatuksissaan Nelson oli putsannut jokaisen maasta nousseen porkkananverson kuin ne olisivat olleet turhia rikka-ruohoja.

Saatuaan puutarhatyöt tehtyä Nelson haki oluen ja kävi pihalle istumaan. Aurinko oli lähes laskenut, ja punatiilikattojen yllä hehkui kullankeltainen kajo. Kaupunki humisi etäisenä, Américon rakkaat siivekkäät kalkattivat unisina kanalassa. Oli niin rauhallista, että oli vaikea uskoa asuvansa keskellä suurkaupunkia, ainakin Portugalin mittapuussa.

Nelson nuuhki ilmaa. Appelsiinipuut lopettelivat kukintaansa, vienoon tuoksuun sekoittui vähemmän miellyttävä palavan ruohon haju, joka kantautui kadulta, pihaa ympäröivän kivimuurin takaa. Alkuaikoina Nelson ei ollut kiinnittänyt lemuun huomiota, niin tottunut hän oli kannabiksen hajuun Lissabonin vuosien jälkeen.

Portossa, vain muutaman korttelin päässä kotoa, käytiin hämärillä kujilla kauppaa monenlaisista aineista ja ihmisistä. Kysyntä loi aina tarjontaa, vai oliko se päinvastoin?

Nelson kaivoi puhelimen taskustaan soittaakseen pojalleen. Hänellä oli tapana tehdä niin joka päivä, he vaihtoivat muutaman sanan opintojen edistymisestä tai jalkapallosta, milloin mistäkin. Nelson valitsi numeron ja nosti puhelimen korvalleen. Soitto ohjautui suoraan vastaajaan.

Poikahan on vuoristossa kavereidensa kanssa, Nelson muisti. Ehkei siellä ollut kenttää, tai nuoret olivat pistäneet puhelimet kiinni. Nelson yritti olla huolestumatta. Seuraavana päivänä hän tavoittelisi Nunoa uudestaan.

Ajatus edessä olevasta vapaapäivästä – päivystysvuorosta huolimatta – sai Nelsonin huoahamaan tyytyväisenä. Kiireetön lounas, päivänokoset, kahvit Emilian seurassa, illansuussa kävelylenkki lähikahvilaan Gaian kanssa. Siinä täydellisen sunnuntain resepti.

3.

Lucas istui huoneessaan pää painuksissa ja silmät ummessa, hänen olisi voinut luulla rukoilevan, jos kirjoituspöydälle laske-
tut kädet olisivat olleet ristissä eivätkä nyrkissä.

Hänen edessään oli sekalainen kokoelma tavaroita. Kynttilöitä, vesilasi, suitsukepakkaus ja hiekalla täytetty muki, risuja, narun-
pätkiä, kankaanpaloja. Ikkunaverhot olivat kiinni, vähäinen valo
tuli niiden välisestä raosta ja akvaariosta, jossa yksinäinen kulta-
kala aukoi ja sulki suutaan ja lepatti eviään.

Noustuaan purosta edellisenä yönä Lucas oli juossut märkänä
ja viluisena tielle, mistä oli löytänyt vaatteensa. Hän oli hölköt-
tänyt autiolta vaikuttavan kylän läpi, kotitalolla hän kiipesi pel-
lon puolelta pihamuurin yli ja luikahti sisälle auki jättämästään
sivuovesta. Hän pääsi huoneeseensa ilman että vanhemmat tiesi-
vät hänen edes poistuneen sieltä. Koko yönä hän oli saanut nuku-
tuksi vain pari tuntia, ja nyt hän tunsu itsensä lähinnä zombieksi.

Lucas veti henkeä ja tarttui pariin pöydällä olevaan risuun, si-
toi ne narulla yhteen ristin muotoon, lisäsi kyhäelmään vielä pari
oksa ja kiinnitti ne huolellisesti. Hän otti palan mustaa villakan-
gasta ja risan sukan, muotoili niistä mytyn, tökkäsi sen risuviri-
tykseen pääksi ja kiersi narua sen ympärille, kuvitteli kuristavansa
hengiltä. Toisen kankaanpalan laskoksiin hän kätki hiuksen, jon-
ka oli onnistunut nyp pimään talteen, pyöritti kankaan sitten risu-
jen ympärille torsoksi.

Nukkea väsätyksensä Lucas keskittyi ajattelemaan henkilöä, jota kyhäelmä edusti: Rubenia. Muistin syövereistä nousi tilanteita ja tapauksia, jotka Lucas normaalina päivänä olisi mieluiten unohtanut, mutta nyt hän ammensi niistä voimaa. Vihaa. Lucas jano si kosta. Edellisenä iltana Ruben oli ylittänyt rajan, ja hän saisi maksaa siitä.

Lucas tarkasteli kädessään olevaa viritystä ja irvisti. Hän oli kuvitellut pystyvänsä parempaan, mutta aikaansaannos sai luvan keltava. Taian toteutuminen tuskin jäisi siitä kiinni.

Vuosien ajan Ruben oli kiusannut Lucasta, tyrkkinyt häntä välitunnilla koulussa tai haukkunut päin naamaa lantakasaksi, nauranut hänen hiuksilleen, jotka äiti parturoi lyhyiksi täiden ja kirppujen pelossa. Härnäminen ei rajoittunut siihen. Ruben oli kekseliäs, eikä hän yleensä tehnyt samaa temppeua kahdesti, aivan kuin hän olisi ylpeillyt ehtymättömällä mielikuvituksellaan.

Lucaksen isä oli ottanut asian puheeksi koulussa, kun Lucas tuli kotiin ilman etuhammasta. Opettaja piti Rubenille puhutellun, mutta sillä ei ollut mitään vaikutusta, positiivista ainakaan. Ei Rubenin kaltaisiin ihmisiin tehonnut mikään, heitä kuorrutti öljykerros joka hylki kaikkea ulkopuolelta tulevaa. He olivat maailman napoja, omasta mielestään.

Ruben jatkoi kiusaamista kuin olisi saanut sille sanattoman hyväksynnän.

Lucas pysyi yleensä hiljaa. Kaikkeen tottui ja sopeutui, ja hän oli lakannut välittämästä. Aina joku otettiin nokittavaksi, se oli luonnon laki, tai ainakin koulumaailman. Lucas oli alistunut tuuppittavaksi, koska ei osannut muutakaan, eikä kukaan puuttunut asiaan, ei riittävän voimakkaasti. Ruben sai touhuta kaikessa rauhassa.

Lucaksella oli omat keinosnsa suojausua.

Hän oli kiinnostunut mustasta magiasta pari vuotta aiemmin, se tuntui tarjoavan paremmat mahdollisuudet puolustautumiseen

kuin opettajat tai vanhemmat tai edes isovelji Marcus. Netistä löytyi rajattomasti keinoja loitsujen tekemiseen. *Macumba, pombagira, exu*, tavat olivat peräisin Afrikasta ja Brasilian uumenista, ihmiset harjoittivat noituutta yhä ja uskoivat sen voimaan, tavalliset katoililaisetkin, jotka kävivät viikoittain *missassa* ja kutsuivat pääsiäisen *compasso*-kulkueen siunaamaan kotinsa. Sen perään he juoksivat noidan tykö hakemaan apua raha- tai rakkaushuoliinsa tai kysyivät ratkaisuja ongelmiinsa tarot-korttien tulkitsijoilta.

Lucas oli pohtinut missä kulki uskon ja taikauskon raja, siinäkö, mitä uskalsi julkisesti toteuttaa omassa elämässään ja mitä suoritti suljettujen verhojen takana tai öisen metsän siimeksessä?

Lucas puristi nukkea kädessään ja kihisi raivosta ajatellessaan mitä hänelle oli edellisenä iltana tehty, pakotettu riisuutumaan tyttöjen edessä. Siinä Lucas oli seissyt öisessä metsässä ilkosillaan, kalpea rinta kuutamossa loistaen, kädet häthätää munaskuiden riittämättömänä peittona. Pahinta ei ollut kylmyys, eikä kastuminen jääkylmässä purossa. Kaikkein kamalinta oli, kun Carlota oli paikalla todistamassa miten Lucasta nöyryytettiin.

Tai ehkä pahinta sittenkin oli se, että Carlota oli asettautunut Rubenin puolelle, Lucasta vastaan.

Ruben oli maalailnut kauniita mielikuvia initiaatoriiteistä. *O praxe* olisi hauska tapa tutustua opiskelukavereihin. He hölmöilisivät kaupungilla, aiheuttaisivat lievää pahennusta ja keräisivät uteliasta yleisöä, menisivät sen päätteeksi ottamaan muutamat oluet. Lucas ei ollut arvannut, että hänet laitettaisiin Ribeiran rannassa konttaamaan talutushihnassa kuin koira ja että olut kaadettaisiin hänen niskaansa, hän oli kuvitellut, että hänet vihdoin hyväksyttäisiin ryhmän tasavertaiseksi jäseneksi.

Ruben oli valehdellut hänelle, jälleen kerran.

Eniten Lucas oli vihainen itselleen, omalle tyhmydelleen. Eikö hän koskaan oppinut?

Ruben onnistui vetämään muutkin mukaan harjoittamaansa terroriin. Se mikä oli alkanut alaluokilla koulussa jatkui nyt yliopistossa. Eikä se loppuisi koskaan, sen Lucas näki nyt, ei niin kauan kuin Ruben eläisi ja hengittäisi ja kulkisi maan päällä. Ruben nautti saadessaan nöyryyttä Lucasta.

Lucasta saatettiin pitää omituisena, mutta Ruben oli sairas.

Lucas avasi puhelimensa ja kaivoi esiin Rubenin lähettämän viestin. Pelkkä profiilikuvan näkeminen sai Lucaksen kiehumaan, hänen teki mieli lyödä puhelinta pöydän laitaan, hajottaa kaikki mikä etäisestikin liittyi kiusaajaan.

Lucas hillitsi itsensä. Hän naputteli lyhyen viestin ja otti siten pöydältä lapun, kaiversi siihen kuivahtaneella kuulakärkikynällä Rubenin nimen. Lucas taitteli paperinpalan moneen kertaan ja tunki sen villakankaan sisään, sytytti sitten kaksi kynttilää, jotka asetteli pöydällä lepävään nuken molemmille puolille. Hän otti pakkauksesta suitsukkeen ja tökkäsi sen mukissa olevaan hiekkaan, sytytti sen. Siitä alkoi nousta miedosti tuoksuvaa savua, jota Lucas löyhytti nuken päälle, jotta se puhdistuisi vieraasta energiasta.

Lucas sulki silmänsä ja keskitti ajatuksensa Rubeniin. Itsekeskeiseen, inhottavaan, ilkeään Rubeniin. Lucas avasi silmänsä ja otti punapäisen nuppineulan, pisti sillä nuken päätä monta kertaa ja joka iskun myötä mutisi:

- *Morre*. Kuole. KUOLE!

Hän veti vesilasin lähemmäs ja kastoi siinä nuken pään, keskittyi ajattelemaan puroa jonka vesi oli jääkylmää ja synkeää metsää, mutta ennen kaikkea pimeyden voimia, joilta anoi apua ahdingossaan.

Nuken päästä tippui vettä, kun Lucas nosti sen lasista. Hän laittoi nuken takaisin pöydälle ja iski nuppineulan sen rintaan, syvälle.

Lucas nuolaisi huuliaan ja ajatteli: *A vingança é um prato que se come frio*, kosto tarjoillaan kylmänä.

4.

Sandra ajoi hitaasti rantakatua pitkin ja yritti löytää Rubenin Mazdan kadun varteen pysäköityjen autojen joukosta, ei kuitenkaan nähnyt sitä. Sandra ujuttautui ensimmäiseen vapaaseen paikkaan ja nousi haistelemaan meri-ilmaa.

Hän oli käynyt illallisella perheen kesken. Piinalliset, ahdistavat pari tuntia, joiden aikana hänen oli täytynyt kuunnella vanhempiensa saavutuksista ja omista vajavaisuuksistaan. Hän teki parhaansa, mutta se ei riittänyt. Sandra oli ottanut puheeksi toiveensa opiskella taiteita, *belas artes*, mutta hänet oli jyrätty, jälleen kerran.

Kun he olivat palanneet kotiin, hänen vanhempansa menivät huoneeseensa ja pistivät oven kiinni. Sandra nappasi eteisen pöydältä äitinsä autonavaimet ja livahti ulos. Hänen täytyi saada puhua Rubenin kanssa.

Vila Chăn kalastajakylä sijaitsi puolen tunnin ajomatkan päässä Portosta. Talviaikaan kylä horrosti hiljaa, paitsi aurinkoisina sunnuntai-iltapäivinä. Kesällä väkimäärä moninkertaistui kun auringonottajat ja lomalaiset vyöryivät paikalle. Karikoiden ympäröimä ranta oli kohtuullisen suojainen, ainakin laskuveden aikaan, ja ihmiset uskaltautuivat kahlaamaan aaltojen sekaan.

Sandra hytisi katua ja rantaa erottavan muurin luona ja kuunteli meren pauhua. Sen olisi luullut rauhoittavan häntä, mutta vaikutus oli päinvastainen. Hän oli entistä levottomampi, eikä hän

ollut varma syystä. Hän ei ajatellut niinkään edellistä iltaa, oli ollut lähinnä mielenkiintoista seurata miten pitkälle Ruben oli valmis menemään. Sandra oli kyllä huomannut milloin ilme Rubenin kasvoilla kiristyi, eikä syytä siihen tarvinnut arvuutella.

Jokaisella oli heikko kohtansa, ja Sandra tiesi mikä oli Rubenin.

Sandra käänsi merelle selkänsä. Kadun toisella puolella olevan Taskuinhan valot loistivat hyisessä yössä. Kuppilan oven molemmin puolin oli pari pöytää, joissa ei ollut ketään, ei sillä tuulella. Oven pielessä jalkakäytävällä istui aarrearkun päällä merimies, repaleisin vaattein, luut pistivät esiin kipsilihojen seasta. Sandra ylitti kadun ja meni sisälle, nyökkäsi tiskin takana hääräävälle tarjoilijalle ja jatkoi rakennuksen toisella puolella olevaan laajennusosaan, missä muutamassa pöydässä oli väkeä syömässä tai pelkäämään juomassa. Sandra silmäili ympärilleen, mutta Rubenia ei näkynyt, vaikka hän oli edellisenä iltana sanonut tulevansa.

Sandra ei ollut laittanut viestiä. Ruben saattaisi pysyä poissa, jos tietäisi Sandran olevan paikalla.

Sandra kävi istumaan ja tilasi kahvin ja kivennäisveden. Kun hän oli näin pitkälle tullut, hän saattoi yhtä hyvin jäädä odottamaan Rubenia. Sandra katseli ympärilleen ja hymähti kuppilan sisutukselle. Pöydät ja tuolit oli maalattu eri värein aivan kuin ne olisivat olleet lastenhuoneen kalusteita. Kattoon oli ripustettu kalaverkko, seinillä roikkui meri- ja merirosvoaiheisia esineitä, yhdellä penkillä istui isorintainen naispatsas. Sandra vilkaisi taakseen. Katonrajassa olevassa televisiossa jalkapallonpelaaja oli hyytynyt paikoilleen kesken potkun. Digitaalisen lähetyksen pikselit täyttivät puolet kuvaruudusta.

Sandra joi kahvinsa ja siemaili vettä, vilkaisi kelloa. Oli melkein keskiyö, Ruben tuskin enää ilmaantuisi. Sandra nousi ja vei tarjoilijan tuoman numeroidun simpukankuoren baaritiskille ja

maksoi laskunsa. Ulkona hän vilkaisi ohimennen miehiä, jotka olivat kantaneet olutlasinsa muurille ja istuivat siinä jutellen, heillä ei ollut kylmä. Toinen miehistä näytti etäisesti tutulta, hän oli jykevääkasvoinen ja harteikas, sen oloinen kuin olisi voinut nostaa Sandran olalleen yhtä helposti kuin jyväsäkin. Mies katsoi Sandraa pitkään, vielä kävellessään Sandra tunsi katseen polttavan selässään. Kun hän autoon istuessaan vilkaisi taakseen, mies oli jo kääntynyt kaverinsa puoleen.

Kymmenen minuuttia myöhemmin Sandra pysäköi Rubenin Mazdan taakse ja sammutti moottorin. Soaresien talo oli pimeänä, Rubenin vanhemmat olivat varmasti ulkona. Sandra ei uskonut hetkeäkään, että Ruben olisi nukkumassa, tämän huoneen kaihtimien raoista pilkotti valoa.

Sandra mietti hetken, painoi pari kertaa äänitorvea ja jäi odottamaan, että Ruben ilmestyisi ikkunaan.

5.

Varhaisen aamuauringon säteet siilautuivat eukalyptusten runkojen lomasta kalvakoina, kun luontokuvaaja Fernando Ferreira kulki villisti rehottavan niityn laitaa. Hän oli lähtenyt kameransa kanssa liikkeelle heti sunnuntaiaamun valjetessa toiveenaan tavoittaa harvinainen Odonata-lahkoon kuuluva tytönkorento *Coenagrion mercuriale*, tutummin *libelinha-de-mercúrio*. Fernando oli nähnyt sellaisen vain kerran elässään, ja nyt hän oli ottanut selvää millaisessa ympäristössä se parhaiten viihtyi: pienten matalien vesistöjen ja metsiköiden läheisyydessä. Sellaiseen paikkaan Fernando oli nyt menossa.

Valokuvaajana Fernando oli itseoppinut, silti hän onnistui loihittimaan asiantuntijoidenkin mielestä upeita otoksia verrattain yksinkertaisella järjestelmäkamerallaan ja sen kiinteällä zoomobjektiivilla, jonka huikean laaja polttoväli ulottui 21 millimetristä 1365 millimetriin. Fernandolla oli kunnianhimoinen tavoite: tallentaa kamerallaan kotikuntansa Vila do Conden kaikki eläin- ja kasvilajit. Tehtävässä riitti haastetta, sillä alue oli lähes sadanviidenkymmenen neliökilometrin kokoinen ja sisälsi monenlaista maastoa: peltoja ja metsiä, merenrantaa, suistoa, jokia sekä asutuskeskuksia. Luonnonvaraiset niityt, hyönteisten paratiisit, olivat harvassa.

Vähiin olivat käyneet monet hyönteisetkin. Peltojen tehoviljely ja kaksi sataa vuodessa edellyttivät sekä järeitä lannoitteita että tuholaismyrkköjen käyttöä. Eteläisen Euroopan kesäoihin kiinteästi

liitetyn laulukaskaan sirtystä kuuli enää aniharvoin ja silloinkin lähinnä kaupunkien pensaikoissa. Muualta hyönteinen oli lähes tyystin kadonnut, kuten monet muutkin eliöt ja kasvit.

Kehitys huoletti Fernandoa. Luonnon monimuotoisuus oli jäämässä pelkäksi kauniiksi muistoksi.

Fernando pysähtyi kuuntelemaan metsän ja niityn ääniä, hän erotti sepelkyyhkysen kukerruksen ja kivitaskun kilkutuksen samalla kun huomasi edessään tumman suruvaipan, *Nymphalis antiopan*. Niistä Fernandolla oli jo useita kuvia, mutta koska taustalla oli kaunis värikkäiden villikukkien koristama niitty, hän viritti kameransa ja lähestyi perhosta varovasti. Kuten arvata saattoi, se lehahti siivilleen heti kun havaitsi muukalaisen ja liihotteli tiehensä. Fernandoa ei silti harmittanut. Jos hän saavuttaisi päivän tavoitteen, hän olisi enemmän kuin tyytyväinen.

Puron solina kuului jo, ja Fernando tunsikin kihelmöivän jännityksen sisällään. Onnistuisiko hän tehtävässään? Kansainvälinen luonnonsuojeluliitto IUCN oli luokitellut *Coenagrion mercurialen* silmälläpidettäväksi. Korento oli varsin kaunis, sillä oli pitkä ja hoikka turkoosi ruumis, jossa oli mustia laikkuja. Onnistunut otos korennosta saattaisi päästä National Geographiciin tai muuhun vastaavaan julkaisuun, jolloin siitä maksettaisiin palkkio. Mikään taho ei nimittäin korvannut Fernandolle niitä lukemattomia tunteja, jotka hän käytti yhteisen ympäristön taltioimiseen ja siinä tapahtuvien muutosten havainnoimiseen.

Fernando lähestyi autioksi jäänyttä myllyä, selkärangassa väristeli, kun hän näki kalterit ikkunassa. Ennen muinoin myllyssä oli veden voimalla jauhettu vehnää ja maissia, nyt syrjäisestä ja hylätystä paikasta tuli ensimmäisenä mieleen, että siellä tuskin tapahtui hyviä asioita.

Fernando hiipi myllyrakennuksen viertä puroa reunustavalle ja sivukanavan yli kulkevalle kivisillalle. Vesi solisi nyt äänekkääs-

ti, ja Fernando oli hieman pettynyt. Virtaus olisi todennäköisesti liian voimakas herkälle korennolle, jonka elinpaikat olivat uhatuina vesiteiden kattamisen seurauksena.

Sillalla yhä seisten hän antoi katseensa kiertää puron toisella puolella kasvavassa heinikossa ja metsässä siinä toivossa, että näkisi turkoosin vilahduksen.

Katse laskeutui veteen. Kimmeltävän pinnan rikkoi näky, joka sai Fernandon huudahtamaan ja kompuroimaan taaksepäin.

Puronmutkassa lojui ihmisen ruumis.

6.

Tutuksi tullut brasilialaistarjoilija laski ulkopöydälle litimäärän olutlasin, johon Nelson Monteiro tarttui hanakasti. Parilla kulauksella hän tyhjensi kاپoisesta lasista puolet.

- Taitaa olla kova jano! Tuonko toisen? Cristian kysyi.

- Parempi siirtyä *miniin*. Päivystä.

Nelsonilla ei ollut tapana juoda edes *finoa* ennen lounasta, mutta edellisen päivän ahertaminen kasvimaalla oli jättänyt jannon, jota näytti olevan vaikea kitkeä. Siksi hän oli heti aamupalan jälkeen lähtenyt Gaian taluttamana lähikahvilaan huurteiselle. Jostain kumman syystä olut maistui paremmalta silloin, kun joku muu toi sen nenän eteen pakastimessa jäähdytetyssä lasissa.

Nelson arvosti valtavasti sitä, että he puursivat isäukon kanssa yhdessä nyt kun tämä oli vielä kohtuullisessa kunnossa. Samalla isä tiesi, ettei ollut koko ajan yksin. Viimeksi perjantai-iltana, kun Nelson oli palannut töistä, ei isästä ollut havaintoa, ei talossa eikä puutarhassa. Soitto puhelimeen oli johdattanut jäljet keittiöön, missä leipäpussin taakse eksynyt puhelin soi yksikseen. Nelson oli pähkäillyt minne isä olisi saattanut mennä. Ensin hän kävi etsimässä tätä kotitalon toisessa kerroksessa olevasta asunnosta, johon oli haussa uusi vuokralainen. Kun isää ei näkynyt sielläkään, Nelson lähti katsomaan olisiko vanhus lähikahvilassa. Sieltä kotiavaimensa hukannut ja rahansa unohtanut Américo oli lopulta

löytynyt. Hän oli iltapäivän mittaan ehtinyt tehdä useamman euron laskun aikaa tappaessaan.

Pöytään kolahti kahdenkymmenen senttilitran vetoinen minipullo. Cristian jäi norkoilemaan ovenpieleen ja seurasi televisiota, asiakkaita ei ollut tungokseksi asti.

- Onpa tänään hiljaista, Nelson totesi jotain sanoakseen.
- Messussako kaikki ovat?

- Tavallaan. Hautajaisissa, yksi korttiporukkalaisista kuoli ellen.

Nelson ihmetteli, miksei isäukko ollut maininnut asiasta mitään. Ehkä tieto oli haihtunut mielestä kahvilan ja kodin välisellä matkalla.

- Kiirettä töissä? Cristian uteli vaihtaen puheenaihetta. - Murhaajia tungokseen asti?

- Tappavan tasaiseen tahtiin, Nelson totesi kuivasti.

Hän oli aluksi yrittänyt salata kantapaikkansa tarjoilijalta sen, että oli ammatiltaan poliisi. Totuus oli lipsahtanut isä-Américolta, ja Nelson saattoi kuvitella miten isäukko oli värittänyt tarinoitaan ja esittänyt poikansa olevan vähintään James Bondin veroinen salainen agentti, jolla oli lupa tappaa ja vasta sen jälkeen kysellä. Sen verran pitkiä katseita oli korttipöydästä heitetty.

- Tuleeko sinulle töissäsi koskaan sellaista tunnetta, että haluaisit ottaa oikeuden omiin käsiisi ja rökittää pimeällä kujalla ihmisen, joka on tehnyt raa'an murhan? Cristian kysyi. - Vaikka jonkun, joka on tappanut lapsen tai puolustuskyvyttömän vanhuksen?

Nelsonin oli mietittävä mitä vastaisi. Hän vastusti väkivaltaa viimeiseen asti, mutta osasi tietenkin toimia tosipaikan tullen. Sen sijaan oma-aloitteinen rikollisen rankaiseminen - sitä hän ei ollut vielä joutunut pohtimaan.

- Luotan Portugalin oikeuslaitokseen, Nelson sanoi lopulta ja sai Cristianin hörähtämään huvittuneena.